РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р Нелко Петров Ненов, доцент в катедра „Мениджмънт на сигурността и отбраната“ на факултет „Национална сигурност и отбрана“
на дисертационен труд на **Милена Валентинова Стоянова на тема: „Повишаване на ефективността на междуинституционалното сътрудничество при противодействие на изпирането на пари“,** представен за придобиване на образователната и научна степен „доктор“в област на висшето образование 9. „Сигурност и отбрана“, професионално направление 9.1. „Национална сигурност“ по докторска програма „Организация и управление извън сферата на материалното производство (управление на сигурността и отбраната)

1. Актуалност и значимост на разработвания научен проблем

Темата на дисертационния труд е изключително актуална в условията на динамично развиваща се международна финансова среда, характеризираща се с нарастващи рискове от трансгранична престъпност, финансови злоупотреби и изпиране на средства с незаконен произход. Противодействието на изпирането на пари е сред ключовите елементи на националната и финансовата сигурност. Особено важно значение има ефективността на взаимодействието между институциите, ангажирани в този процес.

2. Обща характеристика и стуктура на дисертационния труд

Трудът е структуриран в увод, три глави, общи изводи, заключение, приложения и библиография. Предложената композиция е логически последователна и позволява постепенно преминаване от теоретични постановки към практико-приложни решения.

Първата глава представя теоретичните и нормативните основи на противодействието на изпирането на пари. Анализирани са същността на явлението, международните стандарти и националната нормативна рамка. Особено полезен е сравнителният анализ на някои чуждестранни практики.

Втората глава е посветена на дефицитите в междуинституционалното взаимодействие. Авторът идентифицира организационни, комуникационни и аналитични проблеми и предлага тяхната класификация като структурна, функционална и смесена неефективност. Третата глава има подчертано приложен характер. В нея са разработени

теоретични модели, практически методики, показатели за оценка на ефективността и алгоритми за оперативно и стратегическо взаимодействие. Извършена е верификация чрез метода „Делфи“, което повишава достоверността на резултатите.

3. Характеристика на научните и научноприложните приноси в дисертационния труд. Достоверност на материала.

Приемам като основни научни и научно-приложни приноси:
• разработването на класификация на неефективността на междуинституционалното сътрудничество;
• извеждането на система от фактори, влияещи върху ефективността на взаимодействието;
• разработването на теоретични модели за оперативно и стратегическо взаимодействие, чрез създаване на методики за повишаване на ефективността на междуинституционалното сътрудничество и разработването на показатели за оценка на ефективността;
• формулирането на практически приложими механизми за подобряване на координацията и обмена на информация и верификацията на предложените решения чрез експертно изследване.

4. Оценка на научните резултати и приносите на дисертационния труд.

Използваната методология е адекватна на предмета и целите на изследването. Приложени са анализ, синтез, сравнителен подход, системен подход и експертна оценка. Методът „Делфи“ е подходящ избор за оценка на приложимостта на разработените решения. Научният апарат е използван коректно и последователно.

Постигнатите научни резултати от докторанта представляват оригинален принос в науката. Дисертационният труд показва, че кандидатът притежава задълбочени теоретични знания по научната специалност и способности за самостоятелни научни изследвания.

Разработените теоретични модели и методики могат да намерят приложение в дейността на финансово-разузнавателното звено, правоохранителните органи, специализираните дирекции на Държавна агенция „Национална сигурност“, Национална агенция за приходите, Агенция „Митници“, Прокуратурата на Република България и други институции с компетентност в сферата на противодействието на изпирането на пари.

5. Оценка на публикациите по дисертацията и авторството.
От съдържанието на труда и публикациите по дисертацията може да се направи извод, че изследването е самостоятелно дело на докторанта. Авторът демонстрира способност за собствен научен анализ, критично мислене и разработване на практически приложими решения по сложен проблем от сферата на националната сигурност.

6. Становище относно наличието или липсата на плагиатство.
На база проверка на открити информационни източници и чрез системата StrikePlagiarism.com не съм констатирал наличие на плагиатство в разработения дисертационен труд.

7. Литературна осведоменост и компетентност на докторанта.
Използван е богат набор от актуални нормативни, научни и аналитични източници, включително документи на Групата за финансови действия срещу изпирането на пари FATF, Комитета на експертите за оценка на мерките срещу изпирането на пари (MONEYVAL), Европейския съюз и национални институции. Биха могли според мен да се добавят още научни изследвания, публикации и дисертационни трудове по научната проблематика от академичен състав на други висши училища и научни организации в България от последните 5-10 години.

8. Оценка за автореферата.
Авторефератът коректно и пълно отразява съдържанието на дисертацията, нейните цели, задачи, методология, научни резултати и приноси. Той дава ясна представа за проведеното изследване и постигнатите резултати.

9. Критични бележки.
Наред с високата оценка на труда могат да бъдат отправени някои препоръки:
1. Да се извърши последваща практическа апробация на предложените показатели.
2. Да се изследва ролята на съвременните информационни технологии и изкуствения интелект при обмена на информация.
3. Да се проследят възможностите за интегриране на публично-частното партньорство в системата за противодействие на изпирането на пари.

Тези бележки не намаляват безспорните качества на дисертационния труд и имат препоръчителен характер.

10. Лични впечатления и други въпроси, по които рецензентът смята, че следва да вземе отношение.
Личните ми впечатления от докторанта са фрагментарни от момента на зачисляването в катедра „Мениджмънт на сигурността и отбраната“, обучението и публикациите й в списание „Военен журнал“, на една от която бях рецензент. Мнението, което си изградих за Милена Стоянова са, че тя е експерт - професионалист, коректен и задълбочен изследовател, способен да се вслушва в мнението и препоръките на колегите.

11. Заключение.
Предложеният дисертационен труд представлява завършено научно изследване с ясно формулирани цели, последователно проведен анализ и значими научни и научно-приложни резултати. Докторантът демонстрира задълбочени познания в областта на националната и финансовата сигурност и способност за самостоятелна научноизследователска дейност.

12. Оценка на дисертационния труд.
Въз основа на изложеното давам положителна оценка на дисертационния труд и предлагам на научното жури да гласува Милена Валентинова Стоянова да придобие образователната и научна степен „доктор“ по докторска програма „Организация и управление извън сферата на материалното производство (управление на сигурността и отбраната) в професионално направление 9.1. „Национална сигурност“ в област на висшето образование 9. „Сигурност и отбрана“.

Рецензент:

Доцент доктор Нелко Ненов

16.09.2026 г.

REVIEW

by Assoc. Prof. PhD Nelko Petrov Nenov, Associate Professor at the Department of Security and Defense Management, of National Security and Defense Faculty,
of the dissertation by **Milena Valentinova Stoyanova** on the topic:
„Enhancing the Effectiveness of Inter-institutional Cooperation in Countering Money Laundering“, submitted for
the acquisition of the educational and scientific degree „PhD“ in the Higher Education Field 9. „Security and Defense“ professional direction 9.1. „National Security“, under the doctoral program „Organization and Management Outside the Sphere of Material Production (Security and Defense Management)“

1. Relevance and significance of the research problem

The topic of the dissertation is highly relevant given the rapidly evolving international financial environment, which is characterized by increasing risks of cross-border crime, financial misconduct, and the laundering of illicit funds. Combating money laundering is a key element of national and financial security. The effectiveness of cooperation among the institutions involved in this process is of particular importance.

2. General characteristics and structure of the dissertation

The work is structured into an introduction, three chapters, general conclusions, a conclusion, appendices, and a bibliography. The proposed structure is logically consistent and allows for a gradual transition from theoretical concepts to practical solutions.

The first chapter presents the theoretical and regulatory foundations of countering money laundering. It analyzes the nature of the phenomenon, international standards, and the national regulatory framework. The comparative analysis of certain foreign practices is particularly valuable.

The second chapter addresses deficiencies in inter-institutional cooperation. The author identifies organizational, communication, and analytical issues, classifying them as structural, functional, and mixed forms of inefficiency.

The third chapter is distinctly applied in nature. It develops theoretical models, practical methodologies, performance assessment indicators, and algorithms for operational and strategic cooperation. Verification was conducted using the Delphi method, thereby enhancing the reliability of the results.

3. Characterization of the scientific and applied scientific contributions of the dissertation. Reliability of the material.

I accept the following as the main scientific and applied scientific contributions:

• the development of a classification of inefficiencies in inter-institutional cooperation;

• the identification of a system of factors influencing the effectiveness of the interaction;

• the development of theoretical models for operational and strategic interaction, through the creation of methodologies to enhance the effectiveness of inter-institutional cooperation and the development of performance assessment indicators;

• the formulation of practically applicable mechanisms to improve coordination and information exchange, and the verification of the proposed solutions through expert analysis.

4. Evaluation of the scientific results and contributions of the dissertation.

The methodology employed is appropriate for the subject and objectives of the research. Analysis, synthesis, a comparative approach, a systems approach, and expert assessment were applied. The Delphi method is a suitable choice for evaluating the applicability of the developed solutions. The scientific framework has been applied correctly and consistently.

The scientific results achieved by the doctoral candidate represent an original contribution to the field. The dissertation demonstrates that the candidate possesses in-depth theoretical knowledge in the scientific specialty and the ability to conduct independent scientific research.

The developed theoretical models and methodologies can be applied in the operations of the financial intelligence unit, law enforcement agencies, specialized directorates of the State Agency for National Security, the National Revenue Agency, the Customs Agency, the Prosecutor's Office of the Republic of Bulgaria, and other institutions with competence in the field of countering money laundering.

5. Evaluation of the publications related to the dissertation and of authorship.

Based on the content of the work and the publications related to the dissertation, it can be concluded that the research is the independent work of the doctoral candidate. The author demonstrates an ability to conduct original scientific analysis, think critically, and develop practically applicable solutions to a complex problem in the field of national security.

6. Opinion regarding the presence or absence of plagiarism.
Based on a check of publicly available information sources and the use of the StrikePlagiarism.com system, I have found no evidence of plagiarism in the dissertation.

7. The doctoral candidate's familiarity with the literature and level of competence.
A wide range of up-to-date regulatory, scholarly, and analytical sources has been utilized, including documents from the Financial Action Task Force (FATF), the Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures (MONEYVAL), the European Union, and national institutions. In my view, additional scholarly studies, publications, and dissertations addressing the subject matter—produced by academic staff from other higher education institutions and research organizations in Bulgaria over the last 5–10 years—could also have been included.

8. Evaluation of the abstract.
The abstract accurately and comprehensively reflects the content of the dissertation, including its aims, objectives, methodology, scientific results, and contributions. It provides a clear overview of the research conducted and the results achieved.

9. Critical remarks.
Alongside the high assessment of the work, certain recommendations may be made:
1. To conduct a subsequent practical validation of the proposed indicators.
2. To examine the role of modern information technologies and artificial intelligence in information exchange.
3. To explore the possibilities for integrating public-private partnerships into the anti-money laundering system.
These remarks do not diminish the indisputable qualities of the dissertation and are of a recommendatory nature.

10. Personal impressions and other matters the reviewer wishes to address.
My personal impressions of the doctoral candidate are based on her enrollment in the Department of Security and Defense Management, her training, and her publications in the journal *Voenen Zhurnal* (Military Journal)—one of which I reviewed. I have formed the opinion that Milena

Stoyanova is a professional expert and a conscientious, thorough researcher who is capable of considering the views and recommendations of her colleagues.

11. Conclusion.
The submitted dissertation represents a completed scientific study with clearly formulated objectives, a systematically conducted analysis, and significant scientific and applied-scientific results. The doctoral candidate demonstrates in-depth knowledge in the field of national and financial security and the ability to conduct independent research.

12. Evaluation of the dissertation.
Based on the foregoing, I give a positive assessment of the dissertation and propose that the scientific jury vote to award Milena Valentinova Stoyanova the educational and scientific degree „PhD“ in the doctoral program „Organization and Management Outside the Sphere of Material Production (Security and Defense Management“, within professional field 9.1 „National Security“ and the higher education area 9 „Security and Defense“.

Reviewer:

Associate Professor Dr. Nelko Nenov

September 16, 2026